

Kontraksregulering av programvareutvikling

Ståle L. Hagen

Praktisk kontraktsrett

"En kontrakt er en avtale som mellom partene etablerer en bindende forpliktelse til å gjøre eller å unnlate å gjøre noe"

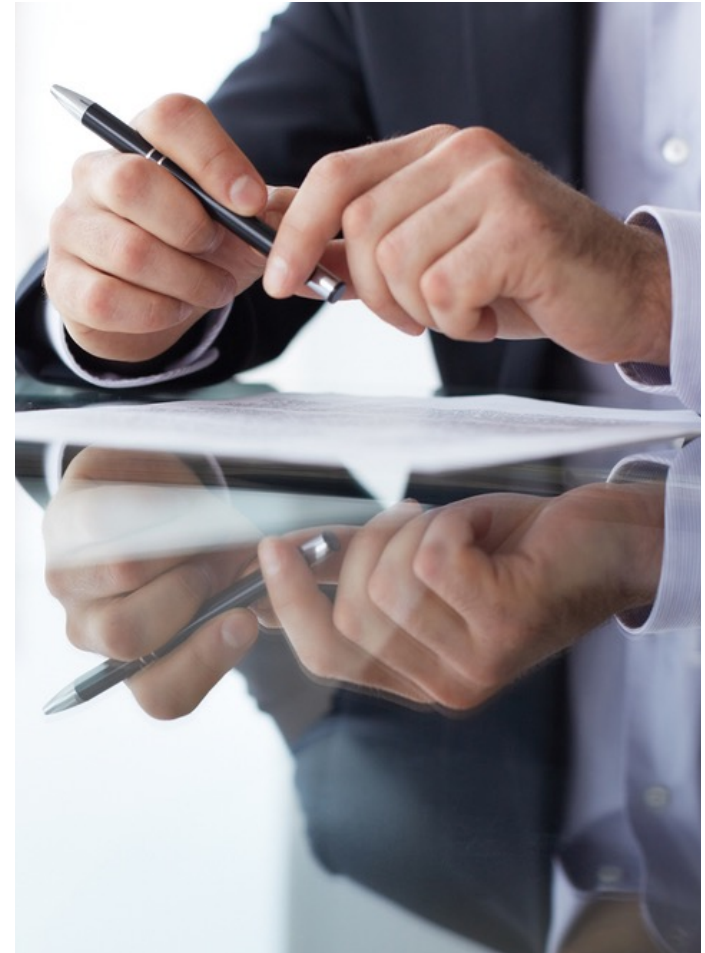

Ingen formkrav til de fleste typer kontrakter

- Muntlig
- Skriftlig
- Konkludent adferd
- Pre-kontraktuell ansvar

Kontraktens innhold

- Partene
- Leveransen
 - Bistandsforpliktelse
 - Spesifisert resultat
 - Definerert tjenestenivå eller kvalitet
- Fremdriftsplan
- Prismodell
 - Variabel pris
 - Fastpris
 - Målpris
 - Ytelsesbasert pris

Kontraktkategorier

"One time off"
kontrakter

Rammeavtaler

Løpende
tjenestekontrakter

Samarbeidsavtaler

"Garantier"

Noen typiske IT-kontrakter

Kjøp av "hylleware"

Lisensiering av en begrenset rett til å bruke

Programvareutvikling

Leveranse / Prosjekt

Konsulentbistand / -oppdrag

Vedlikehold / Support

Drift / Outsourcing

Tjenester

- F eks Skytjenester; IaaS / PaaS / SaaS

Særtrekk ved programvareutvikling

Kompleksitet

Utvikling av noe nytt

Sosiotekniske systemer

- Skal brukes av mennesker og kan innebære endringer i arbeidsprosesser og organisering

Abstrakte og usynlige systemer

- I alle fall for brukeren...

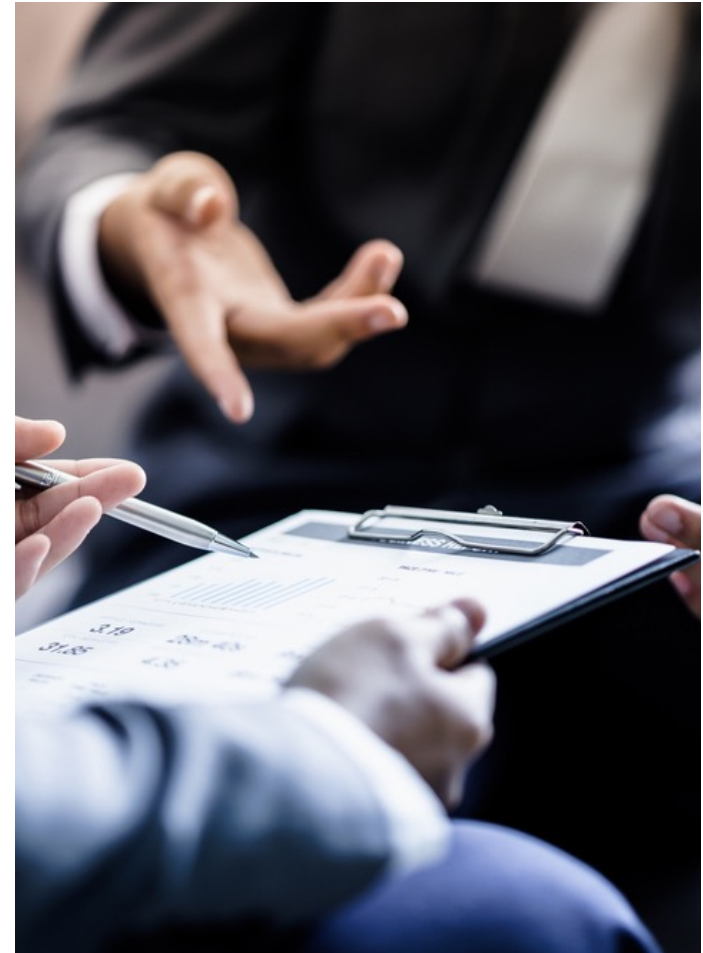

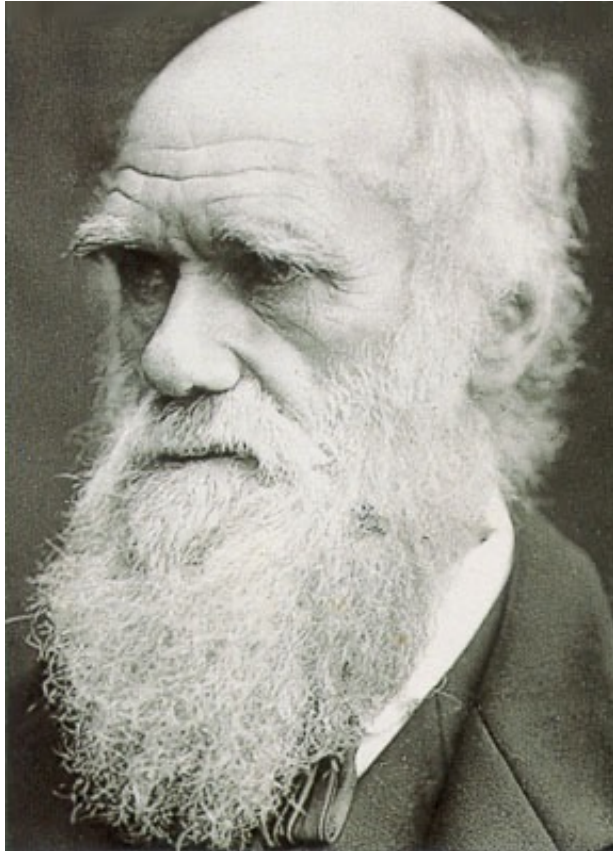
Mangel på modenhet

- IT bransjen er enda ung...

Utfordringer i store IT-prosjekter

- Uklar målsetting og manglende avgrensning
- Udefinerte suksesskriterier
- Usikkerhet håndteres ikke underveis
- Mange endringer underveis i gjennomføringen
- Systeminnføring blir undervurdert – ofte betydelige krav til omstilling i organisasjonen
- Manglende kompetanse og prosjekterfaring hos deltagerne
- Dårlig kommunikasjon mellom kunde og leverandør
- Prosjektene blir for store og komplekse
- Erfaringer underveis blir ikke tilstrekkelig hensyntatt

Charles Darwin, 1809 - 1882

*"It's not the strongest species that survive,
nor the most intelligent, but the most
responsive to change"*

Kontrakter for programvareutvikling

Resultatansvar/ "Fossefall"

- Spesifisert resultat
- Fast pris
- Høy grad av forutberegnelighet, men begrenset fleksibilitet

Iterativgjennomføring smodell / "Serie- fossefall"

- Definit gjennomføringsmodell og løpende spesifisering av delleveranser
- Målpris / Estimeringsmodell
- Forutberegneligheten øker og fleksibiliteten reduseres underveis i gjennomføringen

Bistandsforpliktelse / "Ressurskjøp"

- Avtalt hvilke ressurser og omfang de skal arbeide, men uten spesifisert resultat
- Betaling etter medgått tid og kostnader
- Høy grad av fleksibilitet, men begrenset forutberegnelighet

Valg av kontraktstype

"Avoid the tail wagging the dog"

Det som skal leveres bør bestemme kontraktvalget, ikke motsatt...

Hva skal leveres?

Hvordan skal det leveres?

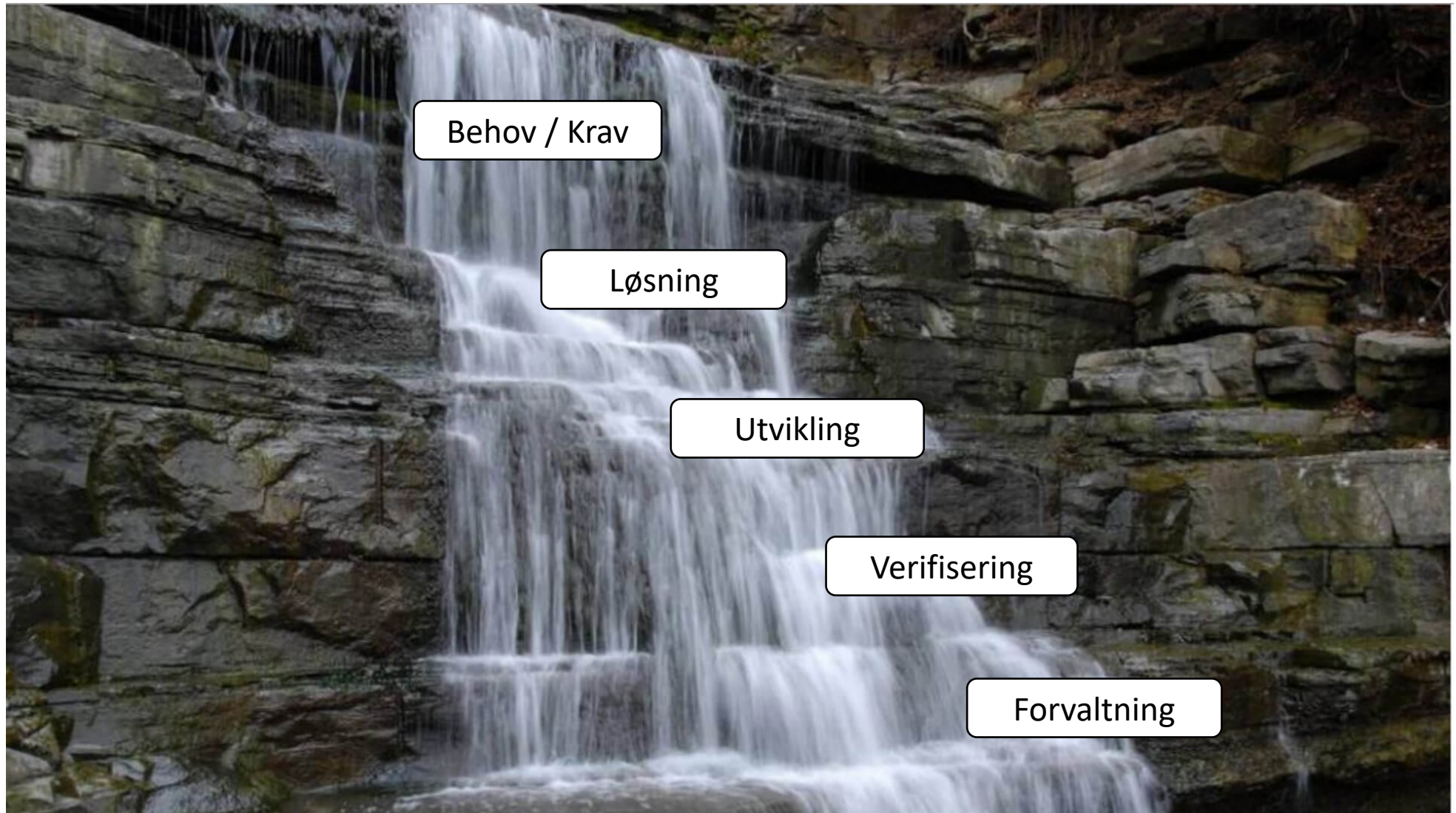
Hvilket ansvar skal leverandøren påta seg?

Hvilken usikkerhet skal plasseres hos leverandøren?

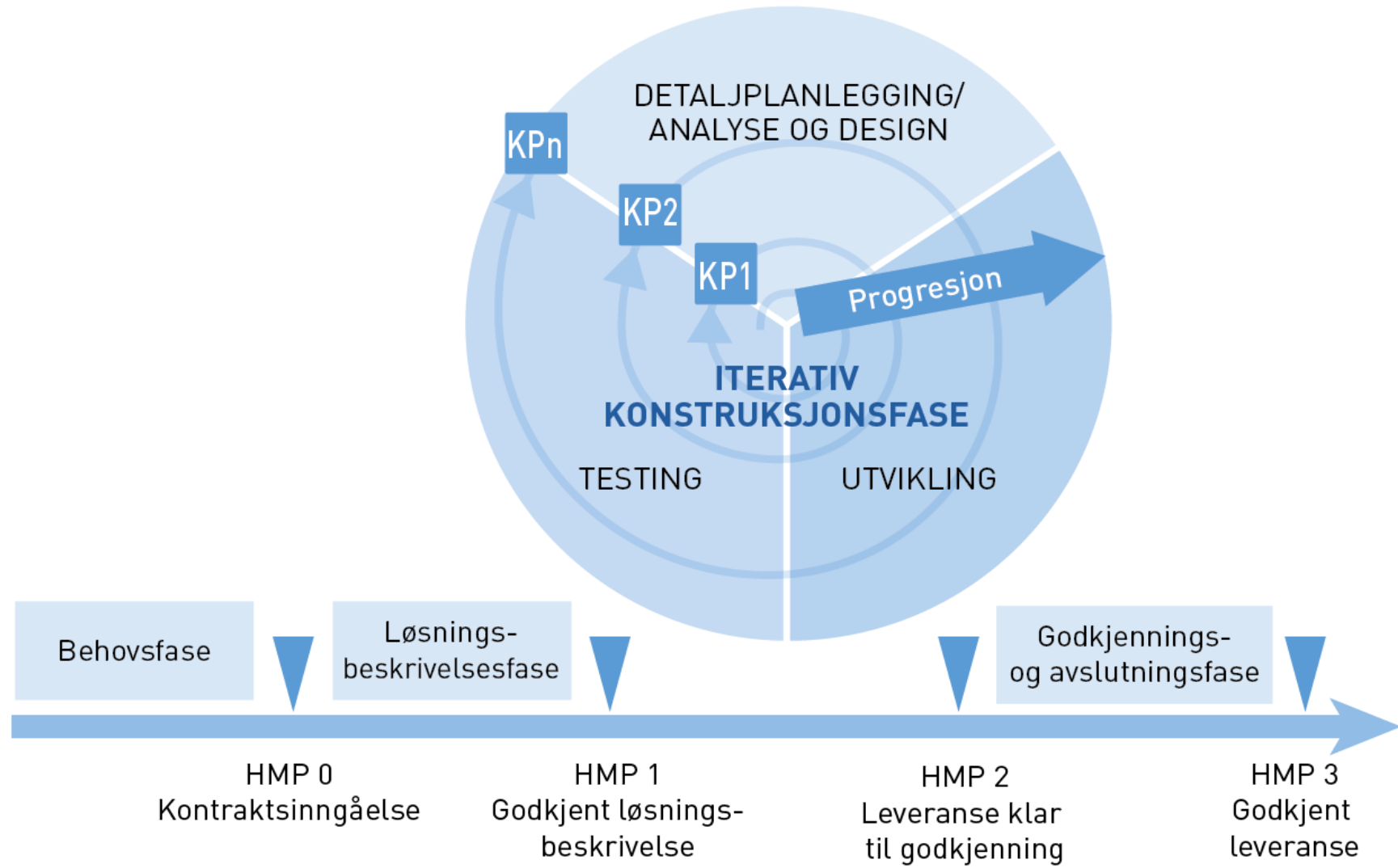
Prismodell?

Valg av kontraktstype

"Fossefall"

"Seriefossefall" – PS2000

"Ressurskjøp" med fokus på "effektivitet"

Det smidige manifest (2001)

Personer og samspill fremfor prosesser og verktøy

Programvare som virker fremfor omfattende dokumentasjon

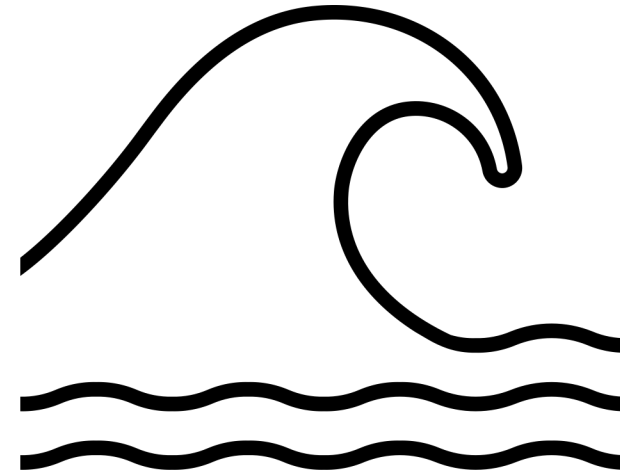
Samarbeid med kunden fremfor kontraktsforhandlinger

Å reagere på endringer fremfor å følge en plan

Hva er "Smidig"?

- Forretningsverdi som viktigste kvalitetsmål
- Kontinuerlig prioritering av funksjonalitet ut fra kost/nytte
- Tett dialog mellom fagpersoner og utviklere
- Autonomi: Selvorganiserte tverrfaglige team
- Korte iterasjoner
- Hyppige leveranser til produksjon
- Beslutninger tas så sent som mulig ("Rolling Wave Planning")
- Evaluering, læring og forbedring underveis

Fordeler og ulemper med "Smidig"

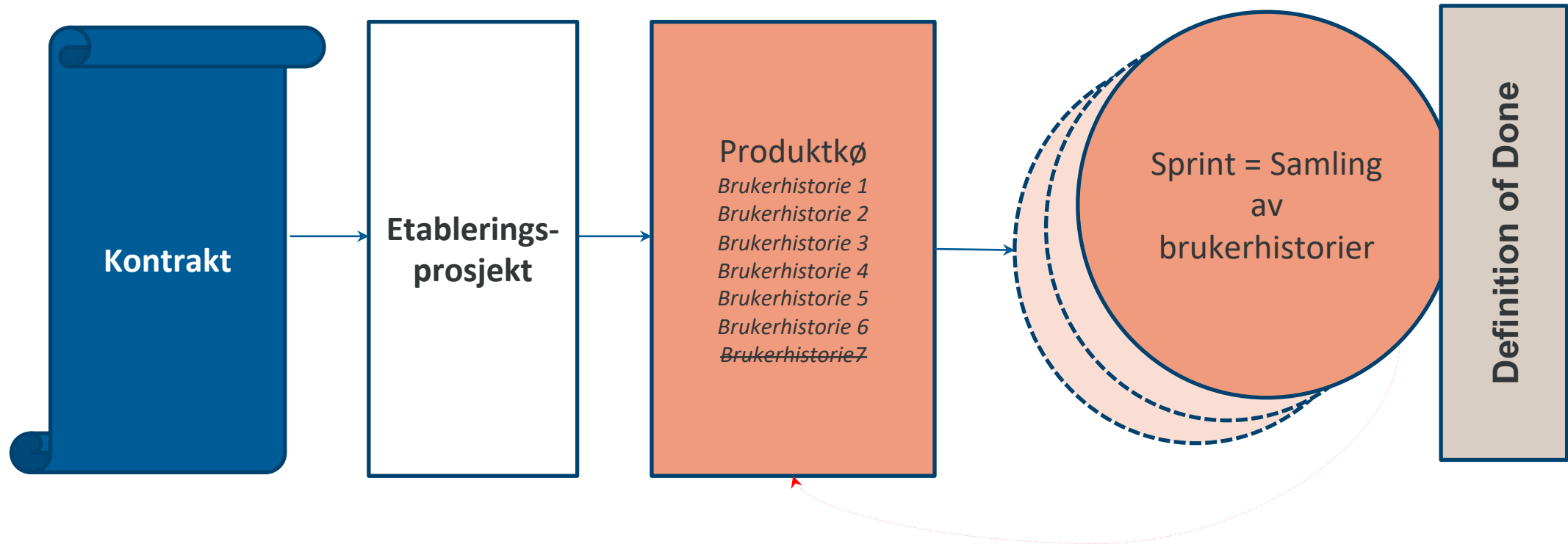
Fordeler

- Rask igangsetting
- Lite ressursbruk på kravspesifikasjon og endringshåndtering
- Fleksibilitet
- Brukerinvolvering
- Absorberer læring underveis
- Løpende, gradvis ferdigstillelse
- Kompetanseoverføring
- Effektivitet

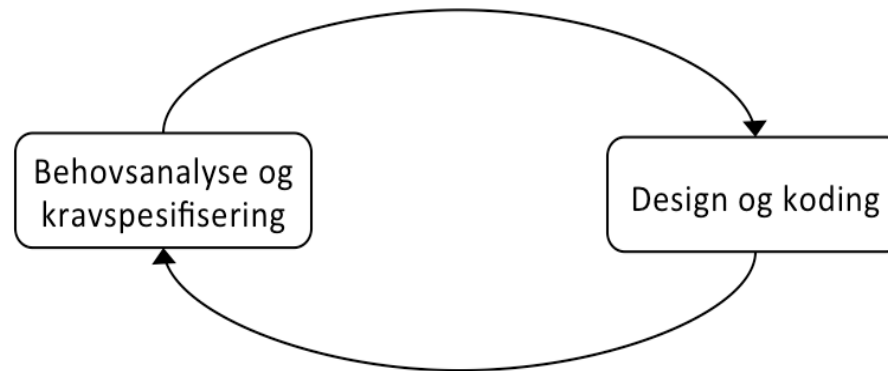
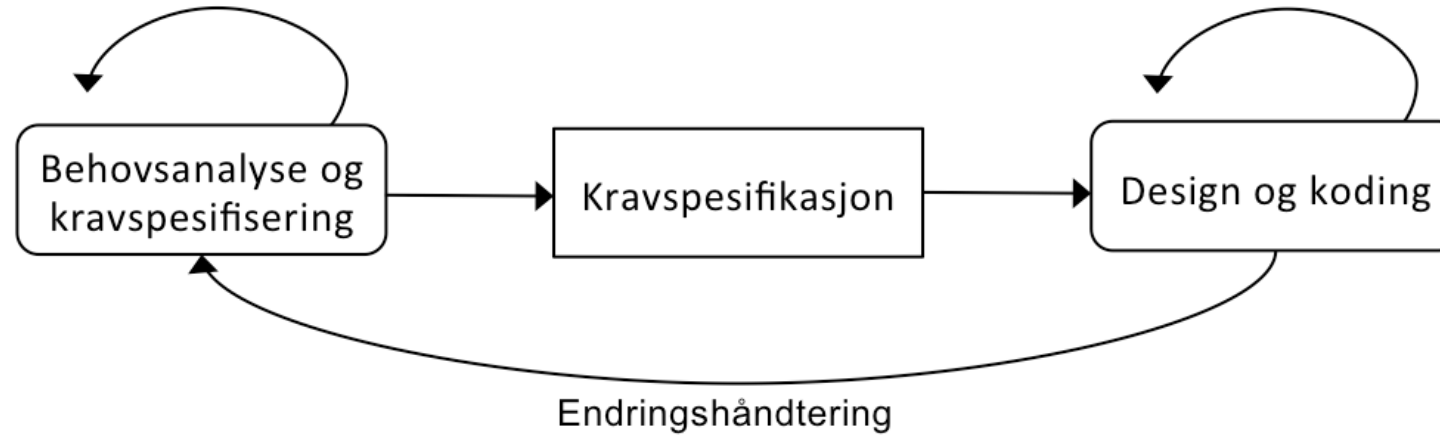
Ulemper

- Begrenset ansvarliggjøring av leverandør for resultat og budsjett

Smidig metode ("scrumish")

"Fossefall" og "Smidig"

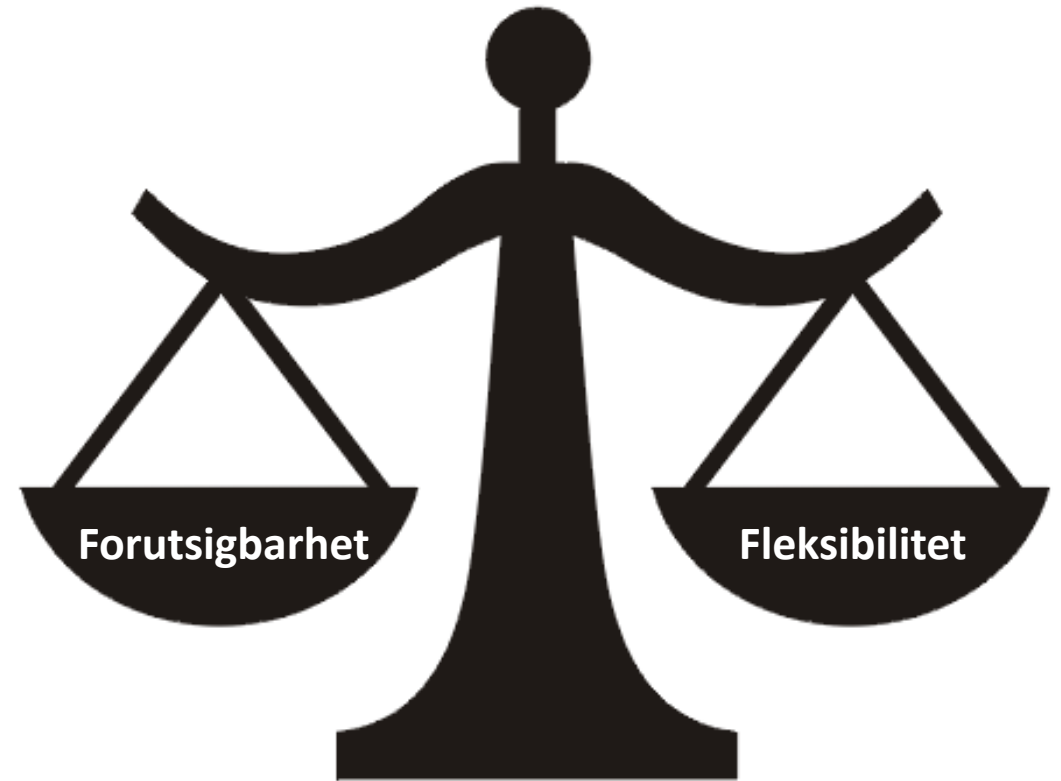
Vi kan ikke løfte begge vektskålene samtidig...

Mange kunder erkjenner ikke hva som er konsekvensene av å velge smidige prosesser...

- Kvalitet / Scope
- Kostnader
- Tid

...og inkluderer spesifisering av funksjonelle krav i kontrakten

- ...men endringshåndtering avvises, fordi dette underminerer smidigheten
- ...og avvik mellom avtalt og levert scope utgjør mislighold av kontrakten

Anskaffelsesprosess - Tradisjonell vs Smidig

Tradisjonell prosess

- Kravs- og løsningsspesifikasjon
- Tilbudsinvitasjon
- Tilbud
- Evaluering / Forhandlinger
- Kontraktsinngåelse
- Kontraktforvaltning
- Avslutning

Smidig prosess

- Tilbudsinvitasjon
- Tilbud
- Evaluering / Forhandlinger
- Kontraktsinngåelse
- Kravs- og løsningsspesifikasjon
- Kontraktforvaltning
- Avslutning

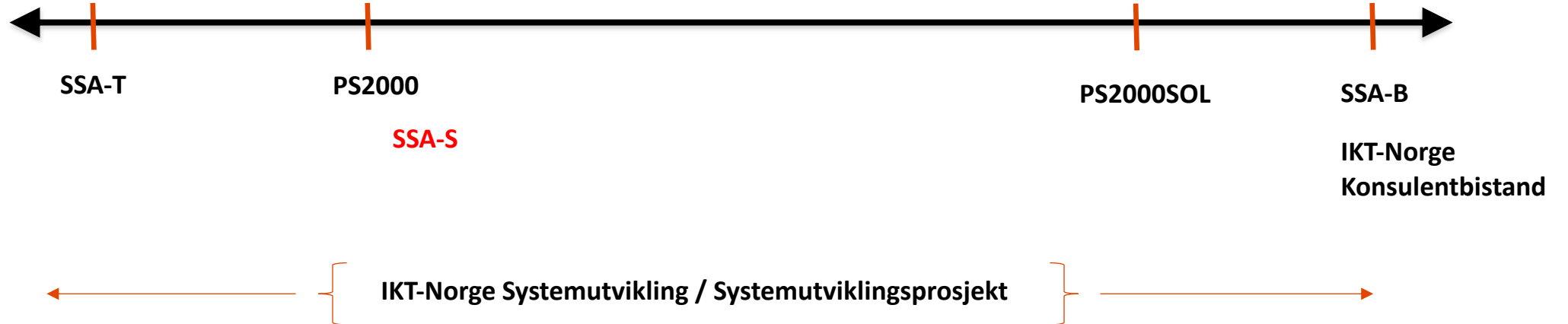
Norske "standardkontrakter"

"Fossefall"
m/spesifisert
resultat og fastpris

"Seriefossefall"
m/gradvis spesifisert
resultat og "fastpris"

"Body hire"
m/bistand betalt
etter medgått tid

"Den perfekte kontrakten for programvareutvikling"

...avhenger av bruksområde, men vil kunne være:

"Fossefall"; når resultatet er klart spesifisert, og omfang og kompleksitet er begrenset

"Seriefossefall"; når resultatet kan defineres på overordnet nivå og partene er enige om å følge en avtalt gjennomføringsmodell hvor resultatet i hver delleveranse spesifiseres underveis

"Ressurskjøp"; når det skal utvikles etter smidig metode eller resultatet av andre grunner ikke er klart definert

Eller kanskje en smidig kontraktmodell hvor leverandøren aldri overtar det kontraktsansvaret for funksjonaliteten, men likevel er ansvarlig for ressurser, å følge avtalt gjennomføringsmodell og definerte ikke-funksjonelle krav

Takk for oppmerksomheten!

Ståle L. Hagen

Partner, advokat

s.hagen@selmer.no

+47 934 90 842